

the Department of Linguistics and Asian Languages in the U. P. is still in the forefront. As a private group, the Summer Institute of Linguistics has been producing a tremendous body of materials on Philippine languages, more particularly on the minor languages, since arrival, in 1953.

Comparative linguistics seems to have been relegated to the back-ground, which is to be regretted because the wealth of materials in the country for comparative studies has not been fully explored so far. At present, bilingualism seems to be the liveliest issue. Where do our linguists and linguistics stand? I leave the choice, the decision, to the hands of the younger people!

ANG HISTORIKAL NA PAG-AARAL NG MGA WIKA SA PILIPINAS

CONSUELO J. PAZ

Departamento ng Linggwistika at mga Wika ng Asya
Unibersidad ng Pilipinas

Ang gawain kong ito'y binubuo ng dalawang parte. Sa unang parte'y ipapakita ko ang kalagayan ng mga historikal na pag-aaral ng mga wika sa Pilipinas at kung ano o sino ang nagkaimpluwensya sa mga ganitong uri ng pag-aaral. Sa ikalawang parte'y ipiprisinta ko ang proposal ko tungkol sa pagrerekonstrak ng Proto-Philippine o ng wikang masasabing pinanggalingan ng mga wika sa Pilipinas upang maipakita ko ang importansya ng pagpapalit ng pananaw sa historikal na pag-aaral ng mga nasabing wika.

Kapag ineksamin ang mga historikal na pag-aaral tungkol sa mga wika sa Pilipinas, mapupuna agad na kokonti ang mga ito keysa sa mga ibang klaseng linggwistik na pag-aaral, tulad ng mga pagdidiskrayb ng wika at mga tipologikal na pagtutulad ng mga wika. Kapansin-pansin din ang malaking impluwensya ni Otto Dempwolff at Isidore Dyen sa mga historikal na pag-aaral na ito. Buhat ng mapablis ang *Vergleichende Lautlehre des Austronesischen Wortschatzes (VL)* ni Dempwolff (1934-38) hanggang sa panahong ito, halos lahat ng mga pag-aaral tungkol sa rekonstraksyon ng wikang masasabing pinanggalingan ng mga wika rito, o di kaya, ng paggugrupogrupo ng mga wikang ito, o sabgru-ping, ay nagpapalaganap o nagpapalawak ng mga proposal ni Dempwolff sa gawain niyang ito. Ang mga pag-aaral man ni Dyen, na kung tutuusin ay may malaking impluwensya din sa mga historikal na pag-aaral dito ay kumuha pa rin kay Dempwolff.

Ang isang pagpapatunay sa impluwensya ng dalawang iskolar na ito'y ang pagkakaroon ng mas maraming pag-aaral tungkol sa relasyon ng mga wika rito sa mga ibang wikang kinikilalang mga myembro ng pamilyang Malayo-Polynesian o Austronesyan keysa sa mga pag-aaral tungkol sa pagtatatag ng histori ng mga wika rito o ng pagrerekonstrak ng wikang pinanggalingan ng mga ito. Dahil sa ang interes ni Dempwolff at ni Dyen ay ang mas malaking pamilya ng Austronesyan o mas nakakatandang wika ng Proto-Austronesyan, ganoon din ang naging direksyon ng mga iskolar na sumunod sa kanila. Sa ganoon, halos laging ipinapakita ng mga pag-aaral nila ang relasyon ng mga wika rito sa mas matandang ninuno at hindi ang relasyon sa "immediate ancestor" nila.

*Delivered on 29 May 1978 at the First Philippine Linguistics Congress

Bukod sa nasabing impluwensya, maaaring tingnan ang katotohanang kokonting Pilipino ang nagkainteres sa mga pag-aaral na historikal kaya't kokonti rin ang mga pag-aaral tungkol sa problemang lokal o mga problemang tungkol sa mga wika sa Pilipinas lamang. Isa pang rason siguro ang pangyayaring deskriptib na pag-aaral ang nauuso noong naging popular ang linggwistiks sa Pilipinas. Bago dumating ang panahong ito, nauso naman ang historikal na pag-aaral, kaya lang iilan lang ang mga Pilipinong interesado sa pag-aaral ng mga wika na tulad ni Pardo de Tavera at Cecilio Lopez.

Ang VL ni Dempwolff ay resulta ng pagkakakompara niya ng tatlong wika: Tagalog, Toba-Batak at Java at ang kinalabasan nito'y tinawag niyang Original Indonesian (OrIn) na naitatag niya sa paraang indaktib. Itong OrIn naman ang ginamit niyang base para maitatag niya ang Original Austronesian (OrAus). Naipakita niya na ang mga tunog sa mga wika sa Polenesya at Melanesya ay tumutugon o nagkorespond sa mga iminungkahi niyang mga tunog ng OrIn. Kung ganoon dedaktib ang paraan na ginamit niya sa pagtatag ng OrAus.

Sino mang istudyanteng interesado sa mga historikal na pag-aaral ng mga wika sa Pilipinas ay makakapagsabing napakaraming pag-aaral ang nagawa ni Dyen. Halos lahat ng sinulat ni Dyen na may kaugnayan sa mga wika rito'y batay sa VL, kaya lang meron din siyang mga pagbabagong idinagdag o iminungkahi. Ang mga pagbabagong ito'y dahil sa paniniwala niya na kailangang bumuo ng bagong korespondens set tuwing may nalibang tunog na lumilitaw. Dahil dito, nagmungkahi siya ng mga bagong protoxim, gaya ng iba't ibang *D, *Z at *R. Bukod rito, gumawa rin siya ng sabgruping ng mga wika rito sa paraang lexicostatistics na sinusunod ng mga istudyante niya¹, atbp.

Totoo na sa pag-aaral ng mga wika sa Pilipinas mahalaga na ipakita ang relasyon nila sa Proto-Austronesyan; kaya lang, kailangan natin ang mga pag-aaral na nakapokus sa mga problemang lokal o tungkol sa mga wika natin. Halos wala tayong nalalaman tungkol sa histori ng mga wika natin at, tulad ng nasabi ko na, halos lahat ng mga pag-aaral na ito'y nagpapakita ng relasyon ng wika rito sa ibang wika ng pamilyang Austronesyan. Dahil dito, kailangan magkaroon tayo ng ibang pananaw. Kailangan natin ang isang pananaw na naiiba sa dating masyadong malawak na pananaw. Dahil sa kawalan nito, hindi natin nakikita ang mga bagay na napakalapit at napakaimportante sa atin.

Maaaring sabihin na ang mga pag-aaral nina Blake at Conant noong mga unang taon ng mga Amerikano dito ay may ganitong pana-

naw. Kahit isang sinkronik o tipologikal na pagtutulad ang "Contributions to Comparative Philippine Grammar" ni Blake (1906), sa parteng pinamagatang "Notes on Phonology" ay inilista niya ang tinawag niyang mga orihinal na tunog, na resulta ng pagkokompara niya ng mga salitang galing sa iba't ibang wika sa Pilipinas. Sa kanyang "Contributions to Comparative Philippine Grammar II" (1907), nagbigay naman siya ng mga orihinal na porma ng mga pangalan ng mga numero na resulta rin ng pagkokompara ng mga wika rito. Ang "The Pepet Law in Philippine Languages" (1912), at ang "RGH Law in Philippine Languages" (1911) ang mga pag-aaral naman ni Conant tungkol sa histori ng mga wika sa Pilipinas. Ang mga nabanggit na pag-aaral ni Blake at Conant ay impluwensya rin sa mga gawa ng iba, kaya lang hindi katulad ng impluwensya nina Dempwolff at Dyen. Masasabi ito dahil halos walang mga napablis na pag-aaral na pinapalawak o iniaaplay ang mga iprinopos nina Blake at Conant. Ang dahilan nito'y lokal ang interes ng mga pag-aaral nila.

May ilan sa mga linggwist ng SIL na gumawa ng historikal na pag-aaral tungkol sa ilang wika rito tulad ni Newell (1953), Elkins (1957, 1963), Healey (1950), Lindquist, Forsberg at Healey (1959), Abrams (1963) at Reid (1974). Makikita ang impluwensya ni Dempwolff at Dyen sa mga pag-aaral nila dahil sa paggamit nila ng mga rekonstraksyon ng mga ito at ng ortograpi o mga simbol ni Dyen. Si Dyen (1965, 1973, 1974) mismo'y nagpapablis ng ilang pag-aaral tungkol sa mga wika rito, lalo na ang Tagalog. Kaylan lang, si Charles (1974) at Zorc (1975) na mga istudyante ni Dyen ay sumulat ng mga diserteysyon tungkol sa mga wika rito.

Si C. Lopez at T. Llamzon naman ang mababanggit na mga Pilipinong gumawa ng historikal na pag-aaral ng mga wika sa Pilipinas. Malaking kontribusyon sa larangan ng historikal na pagkokompara ng wika rito, sa palagay ko, ang mga Word List (1974, 1976) ni C. Lopez na nagbibigay ng mga set ng mga kogneyt na salita mula sa bente-tres na wika sa Pilipinas. Bukod dito, meron din siyang nirekonstrak, kasama ni Costenoble (1970), na ilang porma ng orihinal na wika batay sa gawa ni Dempwolff sa isang pag-aaral na pinamagatang "Some New Morphemes in Philippine Languages". Ang "Proto-Philippine Phonology" naman ni Llamzon (1975) ay isang magaling na halimbawa ng impluwensya ni Dempwolff at Dyen, kaya't nasabi niya na ang resulta ng pag-aaplay ng "Inventory" ni Dempwolff at Dyen ay may "gaps in the structure of the Proto-Philippine phoneme". Dahil dito, ayon sa kanya, nasa gitna lamang ng mga salita ang mga ponim na -R₄-, -D-, -Z-, at -z- sa

mga wika ng Pilipinas. Maaaring isipin tuloy na ang dahilan nito'y ang pagkakatali ng analisis niya sa analisis ng wikang nasa iba at mas mataas na lebel².

Ang direksyon ng aking natalakay na'y patungo sa pagpapahiwatig ko ng pangangailangan ng mga historikal na pag-aaral tungkol sa mga wika natin. Ngayon naman ibig kong diskasin ang sarili kong pag-aaral para malpakita ko ang bisa ng ibang pananaw sa pagdiskubre ng mga problemang historikal para sa ganoon ay malutas ang mga ito. Sa pag-aaral ko ng mga wika sa Pilipinas³ nalaman ko ang kahalagahan ng pagkokompara ng mga kontemporaryong wika⁴ para marekonstrak ang mga tunog at ilang salita ng masasabing wikang pinanggalingan ng mga wika rito sa Pilipinas. Ang isang resulta ng gawain kong ito'y dalawang proposal na tinawag kong vawel-konsonant asimilasyon at sabstityusyon.

Sa unang proposal ko'y trinato kong magkakapareho ang mga katangian ng mga vawel at konsonant o, sa madaling salita, na magkakapareho ang mga katangian ng mga tunog. Sa ganoon, ang mga tunog na binibigkas sa rehyon ng labial, dental at alveolar ay pinapalagay kong paharap o front; ang mga binibigkas sa parteng palatal ay sentral; at yung mga sa parteng glottal at velar ay palikod o back. Ang mga tunog naman na binibigkas na nakataas o nakaarko ang dila'y pinapalagay kung pataas o high at yung hindi naman ay pababa o low. Samakatwid kapag may tunog na lumabag sa inaasahan tugunan ng mga tunog o korespondens ng tunog, maaaring tanggapin ang asimilasyon ng isang vawel sa isang konsonant o ng isang konsonant sa isang vawel. Nakalarawan sa sumusunod na listahan ang paggugrupo ng mga tunog⁵ ayon sa mga nasabing katangian:

Paharap	i, e, E, ae, p, b, f, t, d, l, Y, r, ċ, ĵ, m, n, w
Sentral	ð, a, Δ, y, d, s, z, l, L
Palikod	u, ū, ð, k, g, g, n, ʔ, h, ħ
Pataas	i, e, E, ð, Δ, ū, ū, o, ð, t, d, d, l, l, r, s, z, L, Y, ċ, ĵ, k, g, g, n, ʔ, y
Pababa	ae, a, p, b, f, h, ħ

Hindi ko palalawakin pa ang pagtatalakay ng prases na ito dahil sa nagawa ko na ito sa ibang papel na naprisinta ko na⁵. Ang ipapaliwanag ko na lang rito'y ang sabstityusyon, isa ring proposal sa pagpapaliwanag ng mga lumalabag sa inaasahang paglitaw ng korespondens o sa tugunan ng mga tunog ng iba't ibang wika rito.

Ang isang dahilan kung bakit nagkakaroon ng pagkakaiba sa isang wika'y ang pagkawala ng isa o higit pa ritong tunog sa mga salita, halimbawa buwan > bwan. Ang prases ng sabstityusyon ay may kaugnayan dito. Ang sabstityusyon ay ang paglitaw ng ʔ, h, o, y sa halip ng inaasahang regular na pagtugon ng tunog na sa paniwala ko'y pawala na. Pabayaang ninyong maipaliwanag ko ito. Sa pagkokompara ko ng mga kogneyt set ng bente-nwebeng wika sa Pilipinas, napansin ko ang paglitaw ng tatlong tunog, ang ʔ, h at y, na sa unang tingin, parang mga korespondens ng ilang ibang tunog. Lumilitaw ang mga ito sa mga posisyong dapat sana'y mga regular na korespondens o mga inaasahang tunog ang naroroon. Halimbawa, panakanakang lumilitaw ang h imbis na b, g, l, at r sa Itw, o sa Isi lumilitaw ang h o y sa halip na l, o lumilitaw ang ʔ sa halip na k, b, t, g, s, at y sa Tag. Mahirap tanggapin na ang ʔ, h, o, y ay mga repleks ng tatlong iba't ibang proto-ponim sa isang wika, bukod sa ang mga ito'y mga regular na repleks ng *ʔ, *h, at *y, o sa ibang salita regular ang pagtutugon ng mga ito sa nasabing proto-ponim sa mga wikang ikinompara.

May ilang wikang may mga salitang pwedeng sabihin sa dalawang paraan, tulad ng sa Tag hatsin, /ʔatsin, o sa Itw ʔiyun/ʔihun, 'ilong', Akl huʔab/kuyʔab 'hikab' na nagpapakita ng pagpapalit ng h at ʔ, o kaya y at ʔ, o h at k sa mga wikang ito. Marami rin sa mga nag-aanalays ng mga wika rito ang naniniwala na may otomatik na ʔ sa unahan ng mga unang vawel ng mga salita na resulta ng "structural pressure" ng CVC. Sa tingin ko ang dalawang katunayang ito'y nagpapatibay ng teyuri ko ng sabstityusyon, na ang ʔ, h, at y ay mga tunog na ginagamit sa halip ng mga tunog na pawala na. Dahil sa pawala na ang mga inaasahang tunog kaya't nag-aalinlangan ang mga nagsasalita sa paggamit ng salitang tinutukoy. Dahil sa pag-aalinlangan na ito'y nabibigkas tuloy ang alin man sa tatlong tunog na ito. Maaari rin sigurong sabihin na ang paggamit ng ʔ, h at y ay isang transisyon sa paggamit ng regular na korespondens at sa tuluyang pagkawala ng tunog, hanggang nanatili ang ʔ, h at y.

Nagrupo ko ang bente-nwebeng wikang kinompara ko sa apat, batay sa alin sa tatlong tunog ang ginagamit sa mga ito:

I	ʔ, h, y	Tag, Iba, Itw, Isi, Nag, Vir, Sub, Yak, Bag, Buk, Buh
II	ʔ, h	War, Bla
III	ʔ, y	Kap, Png, Ilk, Ibg, Kal, Bon, Igt, Kam, Tbw, Agt
IV	ʔ	Mar

Bilang halimbawa ng phenomenon na ito, tingnan natin ang kogneyt set na narekonstrak kong *d?amúg, 'hamog': Akl hám?ug, Bah dámhug, Tag, Buk hamúg, Tau dámug, Bag dámow, Sub gámug, Nag, Seb yamúg, Iba yámug, Ilk ?ámug, Igt ?am-ug, Bla ?ámu?, Mar námog, Buh namúg. Sa Buh, Tau at Bag may regular na pagtutugon sa *d, samantala itong sa Mar at Buh ay naging n sa impluwensyang sumusunod na m o dahil sa asimilasyon. Ang iregular na pagtutugon sa *d dahil sa sabstityusyon ay makikita sa mga kogneyt ng mga wika maliban sa mga wikang kababanggit lamang. Sa pamaraang sabstityusyon, ang *d— ay naging h sa Akl, naging y sa Nag, Seb at Iba, at naging ? sa Ilk, Agt at Bla. Sa Sub, ang *d ay naging ? na lubusang nawala dahil sa pagkabit ng g—, na isang morpim na nagmamarka ng mga nawn sa wikang ito. Isa pang halimbawa'y ang *lunkáb 'hikab'. Sa protomorpim na ito'y, halos lahat ng wika'y may regular na pagtutugon sa *l, maliban sa Iba ?unáb at Tbw ?u?náb, Kap ?úyab, Itb ?ahwáb, na kung saan ito'y naging ?, at sa Vir hágab, Seb, Akl húy?ab nagkaroon rin ng sabstityusyon sa nagigitnang magkasunod na konsonant. Ito naman ay naging isa o nasimplifay sa Kap. Ang napakaraming halimbawa na tulad ng mga ito sa iba't ibang wikang pinagkompara ko'y sumusuporta sa haypotesis ng sabstityusyon, kaya't ang ?, h, at y ay ginagamit sa mga wika sa halip ng mga inaasahang tunog o regular na korespondens na pawala na.

Naniniwala akong hindi ko mapapansin ang mga katangiang nadiskubre ko kung nabahala pa rin ako sa pagpapakita ng relasyon ng mga wika rito sa Proto-Austronesyan o sa paghahanap ng mga tunog na magtutugon sa mga Proto-onim na naitatag ni Dempwolff o Dyen. Samakatwid, naniniwala akong maaasahan ang isang kasiya-siyang resulta sa pag-aaral ng mga wika sa paraang indaktib at malulutas tuloy ang mga problemang lokal. Sa palagay ko, maaaring maging mas mabisa lamang sa iskolar na Pilipino ang pagtatag ng relasyon ng mga wika rito sa mga kamag-anakang wika ng mas malaking pamilya tulad ng Austronesyan kapag naitatag na ang pansariling histori ng mga wika rito at ang relasyon ng mga kalalabasang grupo-grupo ng mga ito. Sa mga ganitong pag-aaral na rin tayo makakapagsimula ng isang tradisyong Pilipino sa linggwistiks.

Nowts:

¹ Hindi ko binigyang pansin ang mga pag-aaral tungkol sa sabgrupang sa papel kong ito. Sa palagay ko dapat mauna ang mga pag-aaral tungkol sa pagkompara ng mga katangian ng mga wika bago ang paggugrupo ng mga ito dahil sa ang resulta ng pagkokompara ng mga katangian nila ang gagamitin sa mga pag-aaral tungkol sa paggugrupo ng mga wika.

² Hindi ko binanggit ang lahat ng nakagawa ng mga pag-aaral na may kaugnayan sa histori ng mga wika sa Pilipinas. Maaaring malaman ang adisyonal na impornasyon tungkol rito sa "A Reconstruction of Proto-Philippine Phonemes and Morphemes", and diserterysyon ko para sa Ph.D. Maaari ring konsultahin ang bibliograpi ng papel na ito.

³ Binigyan ako ng reserts grant ng Social Sciences and Humanities Research Council para sa reserts kong pinamagatang "Proto-Philippine Roots". Ang datang kinolekta para sa gawaing ito'y higit sa 2,000 kogneyt set na galing sa 35 na wika sa Pilipinas.

⁴ Ang mga wikang kinompara sa pag-aaral na ito'y ang: Tagalog (Tag), Kapangpangan (Kap), Iba Zambal (Iba), Panggasinan (Png), Ilukano (Ilk), Itbayaten (Itb), Itawis (Itw), Ibanag (Ibg), Isinai (Isi), Kalingga (Kal), Bontok (Bon), Ilongot (Igt), Naga (Nag), Virac (Vir), Kamalignon (Kam), Waray (War), Sebuano (Seb), Aklanon (Akl), Buhi (Buh), Tagbanwa (Tbw), Agutaynen (Agt), Maranaw (Mar), Tausug (Tau), Subanon (Sub), Yakan (Yak), Blaan (Bla), Bagobo (Bag), Bukidnon (Buk), at Bahi Manobo (Bah).

⁵ Ang mga tunog na nakalista rito'y maririnig sa bente-nwebeng wikang kinompara ko.

⁶ Binasa ko ang nasabing papel noong nakaraang Febrero (1978) sa "Book launching" ng libro ni Dr. C. Lopez na pinamagatang "A Handbook in Comparative Austronesian". May mas malawak na pagpapaliwanag ng vawel-konsonant asimilasyon at ng sabstityusyon sa nabanggit kong nagawa ko sa 2.

BIBLIOGRAPHY

- Abrams, Norman. 1963. Historical development of Bilaan vowels and some consonant reflexes in Bilaan and related dialects. *Philippine Sociological Review* 11 (1 - 2): 147-154.
- Anceaux, J. C. 1965. Austronesian linguistics and intrasubgroup comparison. *Lingua* 14: 309-314.
- Blake, Frank R. 1906. Contributions to comparative Philippine grammar, I. *Journal of the American Oriental Society* 28: 199-233. 27: 317-96.
- . 1907. Contributions to comparative Philippine grammar, II. *Journal of the American Oriental Society* 28: 199-233.
- Bloomfield, Leonard. 1933/1935. *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1933; London: Allen and Unwin, 1935.

Brandstetter, Renward. 1893. Die Beziehung des Malagasy zum Malaiischen. In Festschrift zur Eröffnung des neuen Luzerner Lantonsschulgebäudes 1893 Luzern.

. 1911. Gemeinindonesisch und Urindonesisch. Monographien zue Indonesischen. Sprachforschung: Serie VIII. Luzern.

. 1917. Die Reduplikation in den Indianischen, Indonesischen, und Indogermanischen Sprachen, Luzern.

Bynon, Theodora. 1977. Historical linguistics. Oxford: Alden Press.

Capell, Arthur. 1962. Oceanic linguistics today. *Current Anthropology* 3:371-428.

Charles, Matthew. 1974. Problems in the reconstruction of Proto-Philippine phonology and the subgrouping of the Philippine languages. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2): 457-509.

Chrétien, Douglas. 1961. A classification of twenty-one Philippine languages. *Philippine Journal of Science* 91: 485-506.

Conant, Carlos Everett. 1904-1905. A brief comparative wordlist of Yogad, Gaddang and Itawi dialects. MS.

. 1908. 'F' and 'V' in Philippine languages. Bureau of Science, Division of Ethnology Publications, Vol. 5, Part 2: 135-41. Manila. Bureau of Printing.

. 1911. The RGH Law in Philippine languages. *Journal of the American Oriental Society* 30:70-85.

. 1912. The pepet law in Philippine languages. *Anthropos* 7:920-47.

. 1915. Grammatical notes on the Isinai languages (Philippines). *Journal of the American Oriental Society* 35: 289-92.

. 1916. Indonesian 'I' in Philippine languages. *Journal of the American Oriental Society* 36: 181-96.

Conklin, Harold. 1951. Lexical checklist for Philippine languages. New Haven, Connecticut. Human relation Arab files (duplicated).

. 1952. Outline gazeteer of native Philippine ethnic and linguistic groups. (Southeast Asia Studies) New Haven: Yale University.

Constantino, Ernesto. 1965. The sentence patterns of twenty-six Philippine languages. *Lingua* 15:71-124.

. C. J. Paz and M. Posoncu. 1967. The personal pronouns of Tagalog, Ilukano and Kapangpangan. *Studies in Philippine Anthropology* (in honor of J. Otley Beyer), ed. by M. Zamora. 567-91.

. 1970. The deep structures of the Philippine languages. *The Archive* 1(2):65-80.

Costenoble, H. 1937. Monosyllabic roots in Philippine languages. *Philippine Magazine*. 34(2):76, 82, 84, 86.

. 1937. Tracing the original sounds in the languages of today. *Philippine Magazine* 34:24, 38-39.

. 1942. Woerterbuch des Ur-Filippineschen. MS.

Dempwolff, Otto. 1924-25. Die L-, R-, und D- Laute in Austronesischen Sprachen. Afrika und Uebersee. 15:19-50; 116-138; 223-238; 273-319.

. 1926. Ivatan als 'Test-Sprache' fuer Uraustronesischen L. Zeitschrift fuer Eingeborenen-Sprachen 16:298-302.

. 1934-38. Vergleichende Lautlehre des austronesischen Wortschatzes: Austronesisches Woerterverzeichnis. Dritter Band. Berlin.

Dyen, Isidore. 1947. The Malayo-Polynesian word for 'two'. *Language* 23:50-5.

. 1947. The Tagalog reflexes of Malayo-Polynesian D. *Language* 23 (3) 227-38.

. 1951. Proto-Malayo-Polynesian i*Z *Language* 27(4): 534-540.

. 1953. Dempwolff's f *R. *Language* 29:359-366.

. 1953. The Proto-Malayo-Polynesian laryngeals. William Dwight Whitney series. Baltimore: Linguistic Society of America.

. 1965. A lexicostatistical classification of the Austronesian languages. *International Journal of American Linguistics Supplement*, vol. 31, no. 1. Baltimore: Waverly Press.

. 1969. Reconstruction, the comparative method, and the proto-language uniformity assumption. *Language* 45(3):499-518.

. 1970. Maranao and Tagalic; qualitative confirmation of a subgrouping hypothesis. MS submitted to the *Philippine Journal of Linguistics* 1(1):1-11.

. 1971. The Austronesian languages and Proto-Austronesian. Sa Sebeok, Thomas A (ed.) *Current Trends in Linguistics*. 8:5 - 54.

. 1973. Tagalog reflexes of Prot-Austronesian L. Sa Parangal kay Cecilio Lopez. *Philippine Journal of Linguistics Special monographs* issue 4:3 - 7.

. 1974. The Prot-Austronesian enclitic genetive. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2): 17-31.

Elkins, Richard E. 1957. Partial neutralization of PMP reflexes in Western Bukidnon Manobo. Fargo, North Dakota: University of North Dakota. SIL.

. 1963. Partial loss of contrast between a and e in Western Bukidnon Manobo. *Lingua* 12(2):205-210.

. 1974. A proto-Manobo word-list. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2):509-611.

Fox Robert B., Willis Sibley and Fred Eggan. 1953. A preliminary glotto-chronology of Northern Luzon. *Philippine Studies Program*, University of Chicago. mimeo.

Gamboa-Mendoza, V. 1940. Phonological peculiarities of Pampangan based on the

original Austronesian constructed by Dempwolff. Publications of the Institute of National Language. Bulletin no. 4.

Gardner, Fletcher. 1941. Lingualization in Austronesian languages: an unusual consonantal shift. New York: Papers of the Michigan Academy of Science, Arts and Letters, 27:511-514.

Grace, G. W. 1955. Subgroupings of Malayo-Polynesian: A report on tentative findings. *American Anthropologist* 57:337-39.

Hall, Robert A. Jr. 1960. On realism in reconstruction. *Language* 36(2) 203-206.

Haas, Mary. 1966. Historical linguistics and genetic relationship of languages. Sa Sebeok, Thomas A. (ed.) *Current Trends in Linguistics*. The Hague: Mouton. III:113-152.

. 1969. *The Prehistory of Languages*. The Hague: Mouton.

Healey, Alan. 1959. Dyer's laryngeals in some Philippine languages. *SIL working papers* 5:53-64.

Hendon, Rufus S. 1964. The Proto-Malayo-polynesian word for 'ladder, staircase'. *Journal of American Oriental Society* 84(3):259-62.

. 1964. The reconstruction of *-ew in Proto-Malayo-polynesian. *Language* 40(3):372-380.

Hockett, C. F. 1958. *A Course in Modern Linguistics*. New York: Macmillan.

Hoenigswald, H. M. 1950. The principal step in comparative grammar. *Language* 26:357-64; reprinted in Joos 1957, 298-302.

Katičić, R. 1970. *A contribution to the General Theory of Comparative Linguistics*. The Hague: Mouton.

Lehmann, W. P. 1962. *Historical Linguistics: An Introduction*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Lindquist A., A. Forsberg and A. Healey. 1959. The phonemes of Tagabali. *Philippine Journal of Science* 88(2):225-243.

Llamson, Teodoro A. 1966. The sub-grouping of Philippine languages. *Philippine Sociological Review* 14:145-50.

. 1966. Tagalog reflexes of PMP *e. *Anthropological Linguistics* 8:13-23.

. 1969. A sub-grouping of nine Philippine languages. The Hague: Martinus Nijhoff. xi, 128.

. 1975. Proto-Philippine phonology. *Archipel* 9. Paris.

Lopez, Cecilio. 1939. *Studies on Dempwolff's Vergleichende Lautlehre des austronesischen Wortschatzes*. Publications of the Institute of National Languages, Bulletin no. 1, Manila.

. 1965. Contributions to a comparative Philippine Syntax. *Lingua* 15:3-16.

. 1970. Some new morphemes in Philippine languages. *The Archive* 1(1):5-32.

. 1971. "Non-productive" infixes in Indonesian. *The Archive* II(2):43-78.

. 1972. Medial nasal clusters in Indonesian. *The Archive* III (1 & 2):113-167.

. 1974. A comparative Philippine word-list. *The Archive, Special Monograph Issue* no. 1.

. 1976. A comparative Philippine word-list. Sequel 1 & 2. Quezon City: The Archive.

. 1978. *A Handbook in Comparative Austronesian*. The Archive, Special Monograph Issue no. 5.

Malumbres, Julian. 1927. *Vocabulario en Español, Yawes, Yogad, Gaddan, Ibanag, Ysinay*. Manila: Tip. de Santo Tomas.

McCaughan, Howard. 1972. Minor languages of the Philippines. Sa Sebeok, Thomas (ed.). *Current Trends in Linguistics, Linguistics in Oceania*. The Hague: Mouton. 8:155-167.

Medina, Isagani R. (compiler and editor). 1972. *Filipiniana Materials in the National Library*. Quezon City: National Library and the U.P. Press.

Milner, G. B. 1963. *Oceanic Linguistics*. Sa C. Mohrmann, F. Norman, and Alf Sommerfelt (eds.) *Trends in Modern Linguistics*, Utrecht and Antwerp; Spectrum Publishers. 62-94.

Murdoch, George P. 1964. Genetic classification of the Austronesian languages: a key to Oceanic culture. *Ethnology* 3(2): 117-126.

Newell, Leonard E. 1953. Some sound correspondences in six Philippine languages. *Asian Folklore Studies* 12:105-7.

Noceda de, P. Juan y de San Lucar, P. Pedro. 1860. *Vocabulario de la lengua Tagala*. Manila, Imprenta de Ramirez y Giraudier.

Pardo de Tavera, Trinidad H. 1889. Consideraciones sobre el origen del nombre de los numeros en Tagalog. Sa *La España Oriental*. Manila. Tipo-Litografia de Chofre y Compania.

Phelan, John Leddy. 1955. Philippine linguistics and Spanish missionaries. *Mid America* 37:153-70.

Pike, Kenneth. 1957. *Axioms and Procedures for Reconstructions in Comparative Linguistics: . . . an experimental syllabus*. Santa Ana, California: SIL.

. Henry Hoenigswald and Charles Hockett. 1961. Proto-Binukid Dibabaon. *SIL working papers*. 5:65-76.

Pulgram, E. 1959. Proto-Indo-European reality and reconstruction. *Language*. 35:421-6.

Reid, Lawrence. 1974. Kankanay and the problem *R and *I reflexes. Sa Parangal kay Cecilio Lopez. Philippine Journal of Linguistics, Special Monograph Issue 4:51-63.

. 1974. The Central Cordilleran subgroup of Philippine languages. Oceanic Linguistics XIII (1 & 2): 511-60.

. 1974. Internal and external relationships of the Mangyan languages. Oceanic Linguistics XIII (1 & 2): 559-600.

Schadenberg, Alexander. 1889. Beiträge zur Kenntniss der im inner nord-luzon behenden Stämme (Mit Woerterverzeichnissen, Zeitschrift fuer Ethnologie).

Serrano, Lakaw Pedro. 1914. Diccionario Tagalog-Hispano. Segunda Parte. Manila: Imp. y Lit. de Santos y Bernal.

Stark, D. S. 1961. Proto-Binukid-Dibabaon. SIL working papers 5:65-76.

Thomas, David and Alan Healy. 1962. Some Philippine language subgroupings: A lexicostatistical study. Anthropological Linguistics 4:21-33.

Verstraelen, Eugene. 1962. Sound-shift in some dialects of the Philippines. Anthropos 57:826-56.

Viray, Felizberto. 1939. The infixes la, li, lo and al of Philippine languages. Publication of the Institute of National Language, Bulletin 3.

. 1941. Personalization in Philippine languages. Philippine Social Science Review 13:199-47.

Wolff, John. 1974. Proto-Austronesian *r and *d. Oceanic Linguistics XIII (1-2):77-121.

Zorc, R. David. 1974. Towards a definite Philippine word-list. The qualitative use of vocabulary in identifying and classifying languages. Oceanic Linguistics XIII (1-2):409-455.

. 1975. The Bisayan dialects of the Philippines: subgrouping and reconstruction. Disertasyon para sa Ph. D.

. 1977. Proto-Philippine Accent. MS.

Summary in English:

In 1934 to 1938, Otto Dempwolff published his *Vergleichende Lautlehre des Austronesischen Wortschatzes* (VL). Here he compared Tagalog, Toba-Batak and Java, and inductively showed that sounds pointed to what he called Original Indonesian. Extending the study further, he also showed that sounds in Polynesian and Malanesian correspond to what he had suggested as Original Indonesia. Consequently, from this he deductively constructed an Original Austronesian.

Dempwolff's VL ushered in a new era of descriptive relations between languages, which however also paid less attention to the historical tracing of the mother tongue of related languages. Since then, the historical approach as a tool became largely out of style. Subsequent researches on Proto-Philippine became based on and supportive of VL theories. This is seen even in the numerous works on language relationships between members of the Malayo-Polynesian or Austronesian family of languages, and less on their history or the reconstruction of their mother language (the "immediate ancestor" is Austronesian or possibly Proto-Austronesian). Even Dyen, a prominent contributor to the study of Philippine languages, is influenced markedly by Dempwolff, although he has developed some new and different concepts of his own. These theories he developed from his central belief that in a language or a set of languages, a new correspondence set should be formed each time a new and different sound appears.

Among Filipinos, there are only a few studies regarding the history of some Philippine languages, as with other non-Filipino workers. And of the Filipinos, Lopez and Llamzon may be considered as among the most significant contributors; both are influenced by Dempwolff and Dyen.

There is a need felt to have a change in viewpoint, i.e., to focus more on local problems especially on the history of different Philippine languages. We need this change to be able to see the hidden and more important aspects of the problems and issues we face today. In my studies, I have discovered previously hidden relationships between contemporary Philippine languages, and these relationships prove valuable in the reconstruction of certain words and sounds of the original language from which the other Philippine languages emerged. As a result of my attempts to reconstruct this mother language, I present two proposals which I call vowel-consonant assimilation and substitution.

In the first proposal, sounds (both vowels and consonants) are treated as having the same characteristics. Accordingly, I have classified labial, dental and alveolar sounds in the "front" category; palatal sounds are "central"; and those of the velar and glottal are "back". Sounds made with the tongue in the raised or arched position are "high"; otherwise, they are in the "low" category. If there are any sounds which violate the expected sounds or correspondence of sounds, assimilation of a vowel to a consonant or a consonant to a vowel may be therein assumed or accepted.

The second proposal is based on the dynamic changes which occur in a language. More specifically, it deals with the substitution of certain sounds for others. This substitution entails the emergence of ?, h or y in place of the expected regular sounds which are slowly becoming obsolete. Or at least, it is also possible that ?, h and y are merely transitions in the regular correspondence which having disappeared are now completely replaced by ?, h and y. This hypothesis is borne out by my several observations in several Philippine languages, of which I present many examples. In my comparison of the cognate set of twenty-nine Philippine languages, ?, h and y appear in positions normally occupied by the regular correspondence or the expected sounds.

I believe that further research along these lines will greatly aid the Filipino scholar in establishing a truly Filipino tradition in linguistics. He will then be in a more favorable position to tackle the local problems he faces which up to now have seemed to occupy only a small part of his attention.

TANONG: SAAN PAPUNTA ANG MGA DIKSYUNARI NG MGA WIKA NG MGA PILIPINO?

Ernesto Constantino

Departamento ng Linggwistika at mga Wika ng Asya
Unibersidad ng Pilipinas

1. Introduksyon

Sa aking report ngayon tungkol sa mga diksyunari ng mga wika ng mga Pilipino, pinili kong ilagay ang pokus sa mga layunin ng mga diksyunari limbis na sa kanilang bilang, uri, anyo at nilalaman. Naniniwala ako ang ganitong pag-aaral ay magbibigay sa atin ng mas malalim na kaalaman tungkol sa histori, direksyon at kalagayan ng leksikograpi sa Pilipinas. Naniniwala rin ako na ang bilang, uri, anyo at nilalaman ng mga diksyunari ay sumusunod lamang sa kanilang mga layunin.

Sa aking report ngayon, ililimit ko ang pagdiskas ng mga layunin sa mga praktikal na layunin. Sa ibang salita, gusto kong diskasin ang mga gamit ng mga diksyunari, noon, ngayon at sa hinaharap.

2. Panahon ng mga Kastila

Ang unang listahan ng mga salita ng isang wika ng Pilipinas — ang Sebuano — ay ginawa noong 1521 ni Antonio Pigafetta na kronikler ni Ferdinand Magellan. Ang listahang ito'y binubuo ng 168 na ordinaryong salitang Sebuano na binigyan ng kahulugan sa wikang Italyano. Ang una namang napablis na diksyunari ng isang wika ng Pilipinas ay lumabas noong 1613. Ito ang Vocabulario de la lengua Tagala ni Padre Pedro de San Buenaventura, isang Pransiskano.

Noong panahon ng mga Kastila sa Pilipinas, mga dalawampung diksyunari ng mga sampung wika natin ang napablis. Maliban sa mga ginawa ng mag-amang si Rosalio Serrano at Pedro Serrano Laktaw, lahat ng mga diksyunaring ito ay ginawa ng mga pareng Kastila.

Bilinggwal ang lahat ng mga diksyunaring lumabas noong panahon ng mga Kastila. Karamihan sa mga ito'y mula sa bernakular tungo sa Espanyol, at ang iba'y mula sa Espanyol tungo sa bernakular. Maliban sa ginawa ng mag-amang Serrano, ginawa ang mga diksyunaring ito para gamitin ng mga pareng Kastila sa kanilang pag-aaral ng mga wika ng mga Indio. Hindi ginawa ang mga diksyunaring ito para gamitin ng mga Pilipino sa pag-aaral ng kanilang mga sariling wika ng mga Kastila.